

Școala Gimnazială Nr.1 Eforie Nord

Str. M. Kogălniceanu nr. 27, Eforie Nord, cod poștal: 905350

Tel/fax.: +40 (0)241 741655, CUI:29345130
<http://efnord.eforie.ro>; e-mail: scoalaefnord@yahoo.com

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

Literatura română pentru Evaluarea Națională

[curriculum la decizia școlii pentru gimnaziu – clasa a VIII-a]

An școlar 2016-2017

Autor: prof. NEACȘU IULIANA

Avizat Director,

Prof. NEACȘU IULIANA

1. Notă de prezentare

Programa școlară pentru *Literatura română - ghid de pregătire în vederea susținerii examenului de Evaluare Națională* reprezintă o ofertă curriculară centrală de disciplină opțională pentru clasa a VIII-a, proiectată pentru un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

Această programă de opțional propune activități de învățare inedite, solicitând gândirea, imaginația, creativitatea elevilor.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

1. Nota de prezentare
2. Competențe generale
3. Competențe specifice și activități de învățare
4. Conținuturi
5. Modalități de evaluare
6. Valori și atitudini
7. Sugestii metodologice
8. Bibliografie

În elaborarea acestei programe s-a pornit de la următoarele premise:

- Întâmpinarea de către elevi a unor dificultăți de redactare atunci când sunt puși în situația de a redacta diverse scrieri (reflexive, imaginative, texte funcționale și informative, texte argumentative, texte în care să exprime opinia personală, punctul de vedere). Se dorește ca opționalul să răspundă acestei necesități a elevilor, având în vedere că redactarea unor asemenea texte constituie subiect al examenului de Evaluare Națională;
- Elevii clasei a VIII-a au un orar foarte încărcat, orele de pregătire suplimentară efectuându-se de obicei la sfârșitul programului, elevii sunt foarte obosiți, incapabili să mai perceapă, să se concentreze, ceea ce duce la ineficiența orelor de pregătire suplimentară. Pe de altă parte, unii dintre elevii care vin la orele de pregătire suplimentară nu tratează lecțiile cu seriozitate având în vedere că nu există notare, o constrângere, nu e o disciplină obligatorie, iar alți elevi absentează de la aceste ore de pregătire suplimentară având în vedere că nu se consemnează absențe în catalog.
- Necesitatea realizării unui portofoliu care să cuprindă atât partea teoretică sintetizată, cât și texte demonstrative (modele) pentru fiecare dintre temele de literatură studiate, materialul

fiindu-le de mare ajutor nu numai pentru pregătirea pentru examen, dar și în activitatea școlară viitoare.

- Necesitatea aprofundării tuturor temelor cu care se pot confrunta elevii la partea de literatură la Evaluarea Națională.

Prezenta programă școlară are ca principale **finalități**:

- dezvoltarea la elevi a deprinderilor de gândire creativă prin formarea și utilizarea unor deprinderi de judecată critică;
- dezvoltarea unei gândiri analitice și de exprimare personală;
- dezvoltarea la elevi a capacității de abordare a diverselor texte literare și nonliterare;
- dezvoltarea capacității de redactare a diverselor texte cu destinații diferite;
- obținerea unor rezultate mulțumitoare la examenul de Evaluare Națională la disciplina limba și literatura română.

2. Competențe generale

- 1) Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse
- 2) Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse.

3. Competențe specifice și activități de învățare

	Competențe specifice	Activități de învățare
1.	redactarea unui text argumentativ	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de redactare a unor texte argumentative pornind de la diverse teme (dezbateri actuale pe teme de interes pentru elevi); - exerciții de motivare a preferințelor și a opiniilor, pornind de la diverse teme, de la texte studiate sau fapte/ persoane din realitate; -exerciții de exprimare a propriei atitudini față de elemente etice și culturale.
2.	dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date	<ul style="list-style-type: none"> - joc didactic „Fictional/nonfictional” -exerciții de lectură aprofundată și de identificare a mesajelor cuprinse în textele literare și nonliterare; - exerciții de identificare a trăsăturilor textelor literare și nonliterare - exerciții de motivare a apartenenței unui text la prima vedere la categoria unui text literar/nonliterar
3.	recunoașterea și înțelegerea unui text liric	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de tipul adevărat/fals - exerciții de identificare a trăsăturilor specifice genului liric în texte la prima vedere; - exerciții de identificare și precizare a figurilor de stil - exerciții de precizare a valorii expresive a figurilor de stil, a semnificației și rolului acestora - exerciții de identificare și de interpretare a unor procedee de expresivitate artistică; -exerciții de identificare și comentare a elementelor de versificație (măsura, rima, piciorul metric, ritmul, versul, strofa); - exerciții de motivare a apartenenței unui text la prima vedere la genul liric; -exerciții de identificare și de precizare a mesajului unui text liric; exerciții de exprimare a opiniei despre mesajul unui text liric. - exerciții de comentare a unor secvențe din texte la prima vedere și a semnificațiilor titlului unui text liric; - lucrul cu fișe - jocul didactic - mini-concurs: <i>Cine știe, câștigă!</i>
4.	recunoașterea și înțelegerea unui text epic	<ul style="list-style-type: none"> -exerciții de formulare a ideilor principale; -exerciții de rezumare a unui fragment sau a unui text epic; -exerciții de transformare a textului dialogat în text narativ; exerciții de continuare a unor dialoguri; -exerciții de observare a structurii textelor narative – exerciții de identificare a indicilor temporali, spațiali; -exerciții de redactare a unor compuneri de caracterizare a personajelor; - exerciții de stabilire a relațiilor dintre personaje; -exerciții de identificare a modurilor de expunere; - exerciții de precizare a rolului dialogului și al descrierii într-o narațiune; - exerciții de identificare a trăsăturilor unei descrieri (portretul literar, tabloul); exerciții de motivare a apartenenței; - exerciții de asociere;

		<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare și de precizare a caracteristicilor operelor epice (în proză sau versuri): narațiunea la persoana a III-a și la persoana I, subiectul operei literare, momentele subiectului, timpul și spațiul în narațiune, autor, narator, personaj; - exerciții de motivare a apartenenței unui text la prima vedere la genul epic; - exerciții de identificare a mesajului unui text epic; - exerciții de exprimare a opiniei despre mesajul unui text epic; - comentarea/prezentarea unui punct de vedere asupra unor secvențe din texte la prima vedere sau a semnificațiilor titlului unui text epic; - exerciții de exprimare a unor aprecieri personale referitoare la fragmente din texte epice (moduri de expunere, personaje etc.); - lucrul cu fișe; - joc didactic: <i>Epic sau liric?</i> - mini-concurs: <i>Cine știe, câștigă!</i>
5.	identificarea trăsăturilor speciilor literare	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a trăsăturilor diverselor specii literare: schița, basmul (popular/ cult), pastelul, fabula, nuvela, doina populară; - exerciții de motivare a apartenenței unui text la prima vedere la o specie literară; - exerciții de asociere; - lucrul cu fișe; - joc didactic; - mini-concurs: <i>Cine știe, câștigă!</i>
6.	redactarea diverselor texte imaginative și reflexive, cu scopuri și în contexte variate	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de redactare a unor compuneri scurte pe o anumită temă/ urmărind un plan dat sau conceput de elev; - exerciții de organizare a planului unei compuneri pe o temă dată; - exerciții de redactare a unor texte reflexive și imaginative, de redactare a unor compuneri care presupun exprimarea propriilor sentimente cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural; - exerciții de relatare a unor fapte și întâmplări reale sau imaginare; - exerciții de continuare a unor texte; - exerciții de redactare a unor compuneri descriptive sau de tip portret. - mini-concursuri – <i>Cea mai frumoasă compunere descriptivă. Cea mai interesantă întâmplare etc.</i>

4. Conținuturi

1. Textul argumentativ - structură (ipoteză, argumente, concluzie), motivarea preferințelor și a opiniilor pornind de la diverse teme, de la texte studiate/fapte/persoane; exprimarea propriei atitudini față de elemente etice și culturale în texte literare și nonliterare – 2 ore
2. Texte literare (populare și culte – aparținând diverselor genuri și specii) – trăsături, recunoașterea pe baza trăsăturilor, motivarea apartenenței unui text la prima vedere la textul literar -1 oră
3. Texte nonliterare (texte publicitare, articolul de ziar/de revistă, anunțul, știrea) - trăsături, recunoașterea pe baza trăsăturilor, motivarea apartenenței unui text la prima vedere la textul nonliterar – 1 oră
4. Figuri de stil (personificarea, alegoria, repetiția fonetică/ aliterația, metafora, hiperbola, epitetul, comparația, repetiția, enumerația, antiteza) - sesizarea valorii expresive a figurilor de stil, semnificația și rolul acestora – 2 ore
5. Textul liric - trăsături specifice (sentimente exprimate în mod direct, eul liric, figuri de stil, elemente de versificație, imagini artistice); motivarea apartenenței unui text la prima vedere la genul liric – 2 ore
6. Exprimarea opiniei despre mesajul unui text liric; comentarea unor secvențe din texte la prima vedere sau a semnificațiilor titlului unui text liric – 2 ore
7. Pastelul – trăsături, motivarea apartenenței unui text la prima vedere la specia literară pastel. – 1 oră
8. Doina populară – trăsături, motivarea apartenenței unui text la prima vedere la specia literară -1 oră
9. Textul epic - idei principale; structura textului narativ (logica acțiunii, indici temporari, spațiali); moduri de expunere - 1 oră
10. Rezumatul, transformarea textului dialogat în text narativ; continuarea unor dialoguri – 1 oră
11. Modalități de caracterizare a personajelor, relațiile dintre personaje; dialogul ca mijloc de caracterizare a personajelor; rolul dialogului într-o narațiune – 3 ore
12. Descrierea (portretul literar, tabloul); rolul descrierii într-o narațiune – 1 oră
13. Caracteristicile operelor epice (în proză sau versuri): narațiunea la persoana a III-a și la persoana I, subiectul operei literare, momentele subiectului, timpul și spațiul în narațiune, autor, narator, personaj; motivarea apartenenței unui text la prima vedere la genul epic – 2 ore

14. Exprimarea opiniei despre mesajul unui text epic; comentarea/prezentarea unui punct de vedere asupra unor secvențe din texte la prima vedere sau a semnificațiilor titlului unui text epic – 2 ore
15. Schița – 1 oră
16. Basmul – 1 oră
17. Fabula – 1 oră
18. Nuvela – 1 oră
19. Compunerea narativă – 2 ore
20. Compunerea descriptivă – 2 ore
21. Portretul literar (versuri/proză) – 2 ore
22. Modele de evaluări – 2 ore

5. Modalități de evaluare

- probe scrise, probe orale, portofolii/mape tematice

6. Valori și atitudini vizate

- Stimularea gândirii autonome, reflexive și critice în raport cu diversele mesaje receptate;
- Dezvoltarea unei gândiri critice și creative;
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de textul literar/nonliterar, față de literatură în general;
- Recunoașterea rolului literaturii pentru dezvoltarea personală și îmbogățirea orizontului cultural.

7. Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară. Dezvoltarea competențelor cheie, considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe:
 - construcția progresivă a cunoștințelor, consolidarea continuă a capacităților, dezvoltarea creativității elevilor;
 - cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, a spiritului reflexiv și autoexigenței;
 - abordări flexibile și parcursuri didactice diferențiate;
- utilizarea unor metode active (de exemplu: învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, jocul didactic, analiza de text, metode de gândire critică, realizarea de portofolii), care pot contribui la:
 - crearea aceluia cadru educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă;
 - exersarea lucrului în echipă, a îndeplinirii unor roluri specifice în grupuri de lucru, a cooperării cu persoane diferite în realizarea unei sarcini de lucru;
 - înlăturarea stereotipurilor, a automatismelor de gândire, precum și cultivarea spiritului tolerant;
- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită subordonarea utilizării tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Conținuturile vor fi predate prin mijloace de învățare preponderent aplicative, având în vedere interesul major al elevului – familiarizarea cu tipurile de texte și deprinderea abilităților de lucru cu textul literar/nonliterar. Ora de opțional va insista mai puțin pe repere teoretice și mai mult pe aspecte practice. Elevii vor fi solicitați să recunoască diversele tipuri de texte, să creeze/redacteze diverse texte: rezumat, caracterizare de personaj, comentarea unor secvențe din textele studiate sau a titlului unor texte, compuneri narative, descriptive, dându-le în același timp modele pentru fiecare categorie în parte, exercițiile de redactare acoperind întreaga gamă de teme cu care se pot confrunta elevii la examen în ceea ce privește partea de literatură.

Modalitățile de evaluare sunt dintre cele mai diverse. Probele orale sunt foarte importante. Observarea sistematică a implicării elevului în actul învățării este esențială, mai ales când se

urmărește participarea elevului la diferitele momente și forme de evaluare. Dincolo de metodele clasice, este recomandabilă evaluarea pe baza unor produse de concepție proprie ale elevilor (portofolii și mape tematice). Evaluarea va deveni astfel un proces care mizează pe participarea conștientă a elevilor la actul educațional. Jocurile didactice, mini-concursurile sunt demersuri didactice cu impact formativ, atractive, și, dacă sunt bine organizate, constituie alternative ale modalităților de evaluare. Probele scrise, testele, testele grilă, lucrările de control alternează cu fișele de lectură sau de lucru, paralela (asemănări și deosebiri între două opere), portofoliul tematic. Evaluarea predictivă se poate face printr-o probă scrisă, pentru a cunoaște nivelul de cunoștințe la care se află elevii. Evaluarea continuă se realizează prin observarea sistematică, prin sarcini de lucru în clasă, prin dosare tematice. Evaluarea sumativă se realizează prin: elaborarea de portofolii, mape tematice, dezbateri.

Metodele de învățare activă sunt importante pentru această disciplină deoarece ele generează un climat de încredere între elevi, dorința de a se implica în discuții, ieșirea din rutina orelor de limba română. Se recomandă câteva exemple de metode și procese de învățare:

- activități în echipă, în alternanță cu lucrul individual;
- metode euristice, învățarea prin descoperire, învățarea intuitivă, învățarea pe baza teoriei pașilor mărunți;
- jocul didactic.

8. Bibliografie

- ORDIN Nr. 3449 / 15.03.1999 cu privire la regimul disciplinelor opționale în perspectiva aplicării noilor planuri cadru de învățământ, începând cu anul școlar 1999-2000
- ORDIN nr. 3638/11.04.2001 cu privire la aplicarea *Planului-cadru de învățământ pentru clasele I – VIII* în anul școlar 2001-2002
- *Programa pentru disciplina limba și literatura română, valabilă pentru Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2015-2016*, conform OMEN privind organizarea și desfășurarea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2015-2016.
- Marilena Pavelescu, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Corint, București 2010.
- C. Parfene, *Metodica predării limbii române*, Editura Polirom, Iași, 1999.
- Alina Pamfil, *Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, București, 2003.
- Adriana Nicolae Romonți, Claudia Topan, Diana Florentina Basalic, Emilia Alina Pop, Lavinia Fetti, Mimi Dumitrache, Monica Cristina Anisie, Marius Popa, *Limba și literatura română, Evaluarea națională 2016, noțiuni teoretice și 50 de teste rezolvate*, Editura Delfin, București, 2015.
- Florin Ioniță, Mihail Stan, Marilena Lascăr, *Evaluarea națională 2016, Limba și literatura română*, Editura Art Educațional, București 2015.
- Fl. Ioniță, E. Cârstocea, *Literatură. Limbă română. Comunicare, Caietul inteligent, clasa a VIII-a*, Editura Art, București, 2013.

www.edu.ro